

In Memoriam Henk Heemsbergen (1944-2010)

Op 9 augustus 2010 is Henk Heemsbergen plotseling op 66 jarige leeftijd overleden. Henk heeft veel betekend voor het realiseren van natuur op allerlei plaatsen in Nederland. Hij was een geboren adviseur.

ADVIESGROEP VEGETATIEBEHEER

Henk was de eerste en laatste medewerker van de Adviesgroep Vegetatiebeheer in Wageningen die van 1981 tot 2001 bestaan heeft. De Adviesgroep Vegetatiebeheer bestond uit circa 7 personen die adviezen gaven hoe je wegbermen, spoorwegen, rivierdijken, watergangen en slootkanten beter kunt beheren zodat er meer leuke bloemen en planten gaan groeien en de rijkdom aan dieren toeneemt. Ze richtten zich met name op kansrijke plekken buiten de natuurgebieden.

Henk begon zijn loopbaan in de jaren '70 bij de Plantenziektekundige Dienst in Wageningen. Het was een tijd waarin veel chemische bestrijdingsmiddelen werden gebruikt, wegbermen 7-14 x per jaar gemaaid werden en groene adviesbureaus nog niet bestonden. Er was wel aandacht voor natuurgebieden, maar daarbuiten kon nog veel winst geboekt worden. Bij de Plantenziektekundige dienst werkte Henk samen met Piet Zonderwijk op het gebied van onkruidkunde. Het ging er hen niet alleen om hoe je 'onkruid' kunt bestrijden, maar vooral hoe je ook kunt genieten van allerlei bloemen in wegbermen en slootkanten en hoe je die optimaal kunt beheren. Henk gaf adviezen aan gemeenten en wegbeheerders om een andere aanpak te stimuleren. Deze aanpak sloeg aan en de hoeveelheid advieswerk nam snel toe.

Zonderwijk werd in 1980 benoemd tot hoogleraar Vegetatiekunde, Planten-oecologie en Onkruidkunde (VPO) aan de toenmalige Landbouwhogeschool. Door de overstap van Zonderwijk naar de Landbouwuniversiteit, kwam al dat advieswerk in de knel. Zonderwijk kreeg het voor elkaar dat in 1981 de Adviesgroep Vegetatiebeheer werd opgericht, als onderdeel van het ministerie van LNV en gehuisvest bij de vakgroep VPO. Henk was de eerste medewerker van de Adviesgroep.

KRACHT VAN HENK

Advieswerk was Henk op het lijf geschreven. Hij had een grote hoeveelheid kennis en als praktijkman wist hij voor beheerders altijd de juiste toon aan te slaan. Henk was op zijn best als hij met de beheerders buiten het veld in ging, ze op van alles wees en gezamenlijk met hen een plan maakte. Henk was praktisch en pragmatisch. Hij leefde zich in de situatie van de beheerder

in en accepteerde de aanwezige randvoorwaarden. Hij hoefde op ecologisch gebied niet perse het onderste uit de kan te hebben. Daardoor werden zijn adviezen geaccepteerd en ook daadwerkelijk uitgevoerd.

Henk had een uitgebreide bibliotheek. Als je een probleem met Henk besprak, bleef hij erover nadenken en kwam de volgende dag met een aantal boekwerkjes aandraven waar meer in stond. Vaak ook antieke flora's, liefst 1e drukken. Iedereen die hem leerde kennen waardeerde hem om zijn grote kennis en goede praktische adviezen.

MINISTERIE VAN LNV

In 1992 werd de Adviesgroep Vegetatiebeheer opgenomen in het IKC Natuurbeheer. Een klein clubje adviseurs werd onderdeel van een groot ministerie. Dat was niet altijd eenvoudig voor Henk. Het werk veranderde geleidelijk. De zogenaamde 1e-lijns voorlichting (advieswerk) was officieel geen taak meer van LNV, dat moesten adviesbureaus maar overnemen. Henk wist met de nodige creativiteit het advieswerk nog een tijdje vol te houden, maar iets van het werkplezier bij Henk verdween wel. Abstracte beleidsnota's schrijven was absoluut niets voor Henk en hij kon slecht tegen bureaucratie. In 2001 was er een reorganisatie waarbij IKC Natuurbeheer en IKC Landbouw werden samengevoegd tot Expertisecentrum LNV. Henk had de mogelijkheid om toen gevraagd met pensioen te gaan. Hij greep die mogelijkheid met beide handen aan. Met het vertrek van Henk was feitelijk een einde gekomen aan de Adviesgroep Vegetatiebeheer. Een van de laatste succesprojecten van Henk was de samenwerking met Defensie. Mede dankzij Henk nam Defensie 6 ecologen in dienst, die er tot op de dag van vandaag werken.

ERKENNING

Henk werd alom gewaardeerd voor zijn verdiensten voor het natuurbeheer in Nederland. In 2004 kreeg hij er ook nationale erkenning voor en ontving hij de Heimans & Thijssseprijs voor zijn inzet. Ook werd hij gevraagd om lid te worden van de jury voor de Entente Florale (de 'groenste gemeente van Nederland'). Dit heeft hij tot zijn dood met veel plezier gedaan.

EXCURSIES

Ik heb ontzettend veel mooie herinneringen aan excursies waar Henk bij was. Als je in het natuurbeheer werkt, ga je veel op excursie. Dat hoorde bij het werk van Henk

en daar genoot hij van. Overal in het land had hij wel projectjes gedaan, adviezen gegeven, klaverbladen langs snelwegen ontworpen, enz. Juist omdat Henk zich met wegbermen bemoeide kwam je in de auto langs veel van die plekken en wees Henk je erop. De rotonde bij de afslag Ommen op de A28 bijvoorbeeld. Nog elke keer als ik daar in het voorjaar langs kom, stop ik even om te kijken of de kievitsbloemen er nog staan. Voor mij blijven dit soort plekken altijd met Henk verbonden. Henk, ik wil je namens iedereen die je gekend heeft ontzettend bedanken voor alle mooie dingen die we met je beleefd hebben!

Friso van der Zee